

שם פרטי:

שם משפחה:

כיתה:

מבחן מסכם בלשון – כיתה ח' • רמה גבוהה

משך המבחן: 90 דקות • סך הכול 100 נקודות • קראו את המאמר פעמיים לפני שתענו.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א: הבנת הנקרא	40	
חלק ב: ידע לשוני	35	
חלק ג: הבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א: הבנת הנקרא (40 נק')

הזכות לשקט*

- 1 | נסו לזכור מתי שמעתם בפעם האחרונה שקט אמיתי: בלי מזגן מזמזם, בלי צפירה של מכונית, בלי מוזיקה מן הטלפון של מישהו באוטובוס. לרובנו קשה להיזכר. הרעש נעשה חלק כל כך טבעי מן החיים בעיר, שאנחנו כבר כמעט לא שמים לב אליו. אבל העובדה שהתרגלנו לרעש אינה אומרת שהוא אינו פוגע בנו. ייתכן שדווקא משום שהוא בכל מקום, איננו מבחינים במחיר שאנחנו משלמים עליו.
- 6 | ארגוני בריאות בעולם מזהירים כבר שנים שרעש מתמשך אינו רק מטרד, אלא סכנה של ממש. מי שחשוף לרעש חזק במשך שעות ארוכות סובל לעיתים קרובות מקשיי שינה, מעייפות ומלחץ, ובמקרים מסוימים גם מפגיעה בשמיעה. האוזן אינה «נסגרת» בלילה: גם כשאנחנו ישנים, המוח ממשיך לקלוט רעשים ולהגיב אליהם.
- 10 | הנזק בולט במיוחד בבתי הספר. כיתה שחלונותיה פונים לכביש סואן היא כיתה שבה המורה נאלצת להרים את קולה, והתלמידים נאלצים להתאמץ כדי לשמוע. מחקרים שנערכו בבתי ספר הראו שתלמידים שלומדים בסביבה רועשת מתקשים יותר להתרכז ולזכור את מה שלמדו. אפילו ההפסקה, שאמורה להיות זמן של מנוחה, הופכת לעיתים קרובות לרגע הרועש ביותר ביום.
- 15 | תארו לעצמכם שני תלמידים שמכינים את אותם שיעורי בית. האחד יושב בחדר שקט, והשני – ליד חלון שמתחתיו עובר כביש, כשבחדר הסמוך פועלת טלוויזיה. שניהם מוכשרים באותה מידה, אבל השני יקרא כל פסקה פעמיים, יתבלבל בתרגיל וייגמר לו הכוח מהר יותר. הוא לא ידע להסביר למה הוא עייף כל כך, כי הרעש סביבו נראה לו טבעי. כך, בלי שאיש מתכוון לכך, הרעש יוצר אי־שוויון בין תלמידים.

20 | לכן אני סבור שהגיע הזמן להכיר בשקט כזכות, ולא כמותרות. מה זה אומר בפועל? ראשית, עיריות צריכות לקבוע «אזורי שקט» ליד בתי ספר, בתי חולים וגנים ציבוריים, ולאכוף בהם את הכללים: להגביל צפירות, לתכנן מחדש את התנועה ולשתול עצים שבולעים חלק מן הרעש. שנית, בתי הספר עצמם יכולים לעשות הרבה: לבנות «פינות שקט» שבהן אפשר לקרוא או לנוח בהפסקה, לרפד רגלי כיסאות, ולהקדיש כמה דקות בכל יום לשקט מוחלט בביתה.

26 | יש מי שיטענו שהעיר היא מקום תוסס מטבעו, ושמי שמחפש שקט צריך לגור בכפר. אכן, חיי עיר בלי רעש בכלל אינם אפשריים, וגם אינם רצויים: קולות של ילדים משחקים, של שוק או של הופעה ברחוב הם חלק מקסמה של העיר. אולם יש הבדל גדול בין רחוב חי לבין רעש שאינו פוסק. המטרה אינה להשתיק את העיר, אלא לאפשר לאנשים לבחור מתי להיות בתוך ההמולה ומתי להתרחק ממנה.

31 | טענה אחרת היא שהפתרונות יקרים מדי. אומנם הוצאות כאלה אינן קטנות, אך כדאי לזכור שגם לרעש יש מחיר, רק שהוא סמוי: שעות שינה שאבדו, ירידה בהישגים, ביקורים אצל רופאים. זאת ועוד, חלק מן הצעדים כמעט אינם עולים כסף. דקה של שקט בתחילת השיעור, למשל, דורשת רק החלטה.

35 | השקט הוא משאב שאנחנו מבזבזים בלי לשים לב, כמו מים או אוויר נקי. כשהוא נעלם, אנחנו מגלים כמה היה חשוב. אני מציע שכל אחד מאיתנו ינסה השבוע להקשיב לסביבה שלו במשך חמש דקות, ולשאול את עצמו: מה מכל הרעש הזה הכרחי באמת, ומה אפשר להנמיך?

* נכתב על ידי שירה שושני, 2015. מתוך: «עלים» – ירחון לנוער.

1 איתור מידע: בחרו את התשובה הנכונה. (6 נק')

- א. לפי מה שכתוב בשורות 6-9, מה קורה לאוזן ולמוח בזמן השינה?
- הם אינם קולטים דבר
 - הם ממשיכים לקלוט רעשים ולהגיב אליהם
 - האוזן נסגרת והמוח נח
 - רק רעש חזק מאוד נקלט
- ב. איזה צעד שאינו עולה כמעט כסף מוזכר בשורות 31-34?
- שתילת עצים
 - תכנון מחדש של התנועה
 - דקה של שקט בתחילת השיעור
 - בניית פינות שקט
- ג. לפי מה שכתוב בשורות 20-25, לאילו מקומות מציע הכותב לקבוע «אזורי שקט»?
- לשווקים ולמרכזי קניות
 - לבתי ספר, לבתי חולים ולגנים ציבוריים
 - לכל העיר
 - לכבישים ראשיים

2 מבנה: עמדת הכותב מופיעה במפורש רק בשורות 20–25. מה הוא עושה בשורות 1–19, ומדוע לדעתכם בחר בסדר הזה? (6 נק')

3 פרשנות: בשורות 15–19 כתוב שהרעש «יוצר אי־שוויון בין תלמידים». הסבירו את הטענה הזאת במילים שלכם, ואיך הדוגמה של שני התלמידים מחזקת אותה. (6 נק')

4 פרשנות: מה פירוש המשפט «להכיר בשקט בזכות, ולא כמותרות» (בשורות 20–25)? מה ההבדל בין שתי המילים, ולמה ההבחנה חשובה לכותב? (4 נק')

5 אוצר מילים בהקשר. (4 נק')

א. «כביש סואן» (בשורות 10–14) – «סואן» פירושו:

○ שקט ונטוש ○ רועש ועמוס תנועה ○ חדש ○ צר

ב. «לרעש יש מחיר, רק שהוא סמוי» (בשורות 31–34) – «סמוי» (בשורות 31–34) פירושו:

○ גבוה מאוד ○ נסתר, שלא רואים אותו מיד ○ קבוע ○ מוגזם

6 השלימו את הטבלה לפי מה שכתוב בשורות 26–34. (8 נק')

בשורות 34–31		בשורות 30–26
		טענת הנגד
		ההפרכה

7 הערכה: בשורות 26-30 הכותב מודה («אכן...») שחלק מטענת הנגד נכון. האם ההודאה הזאת מחלישה את הטענה שלו או מחזקת אותו? נמקו, והביאו נימוק נוסף משלכם בעד עמדת הכותב או נגדה. (6 נק')

חלק ב: ידע לשוני (35 נק')

1 השלימו שורש ובניין לפעלים מן הטקסט. (8 נק')

פועל	שורש	בניין
מזמזם		
נערכו		
התרגלנו		
להשתיק		

2 המירו לסביל, באותו זמן. כתבו רק את הפועל. (6 נק')

- א.** העירייה תקבע אזורי שקט. – אזורי שקט _____ על ידי העירייה.
ב. המורים ריפדו את רגלי הכיסאות. – רגלי הכיסאות _____ על ידי המורים.
ג. המנהלת הקדישה דקה לשקט. – דקה _____ לשקט על ידי המנהלת.

3 המירו את המשפטים הסבילים לפעילים, והסבירו מה השתנה בהדגשה. (7 נק')

משפט סביל	משפט פעיל	מה עבר למרכז?
העצים נשתלו על ידי התלמידים.		
הכללים נאכפו על ידי פקחי העירייה.		

4 כל משפט מכיל טעות בהתאם. כתבו את הנשוא הנכון. (8 נק')

- א.** בשנה שעברה נערך בעיר שלושה מחקרים על רעש. – _____
ב. ועדת התושבים החליטו לפנות לעירייה. – _____
ג. בפינת השקט הונח כריות וספרים. – _____
ד. צוות המורים והתלמידים יצאה לסיור. – _____

5

.N

ב.

1

זל

1

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

בהצלחה!